

KM 9/13

Økumeniske generalforsamlinger 2013

Kirkemøtekomitéens merknader

Konferansen av Europeiske Kirker (KEK)

KEK er det bredeste økumeniske samarbeidsorgan i Europa og derfor en viktig samarbeidspartner for Den norske kirke (Dnk). Det er nødvendig at KEK er handlekraftig for å bistå kirkene i møte med de store religiøse, økonomiske og sosiale utfordringene i Europa.

Vi trenger et tydelig kristent vitnesbyrd i dagens Europa. KV's misjonsdokument, *Sammen på vei mot livet*, har stor relevans også for kirkenes misjonsoppdrag i et Europa i rask endring.

Hovedsaken på generalforsamlingen i 2013 er organisatoriske og konstitusjonelle endringer. Det er ønskelig at KEK fornyes også som relevant samarbeidspartner for europeiske politikere og kan styrke sitt samarbeid med andre sivilsamfunnsaktører i Europa. Komiteen ber Dnks delegasjon støtte vedtak som setter KEK i stand til å møte aktuelle utfordringer og styrker samarbeidet for kristen enhet i Europa.

En utfordring for de europeiske kirkene er å beholde de historiske kirkene i den økumeniske dialogen, og å utvide dialogen til flere kirker. Et viktig arbeid vil derfor være å styrke KEKs dialogkommisjon. Uavhengig av fremtidig organisasjonsstruktur bør Dnks delegater sikre at arbeidet til migrasjonskommisjonen (CCME) fortsatt får en viktig posisjon i KEKs fremtidige arbeid. CCME gjør et stort og viktig arbeid for migranter, migrantmenigheter og minoriteter. Dette gjelder ikke minst arbeid med romfolket. Komiteen ber delegasjonen bringe hjem erfaringer fra de andre kirkenes og kommisjonens arbeid blant migranter og minoriteter.

Kirkenes verdensråd (KV)

Komiteen ønsker å gi noen innspill som delegasjonen kan ta med seg til Busan. Komiteen ser fram til at KM får tilbake en sak om hvordan vedtak og inspirasjon fra Busan-møtet kan implementeres i Dnk.

KV's dokumenter *Kirken* og *Sammen på vei mot livet* blir utgitt i Norges Kristne Råds skriftserie. Komiteen er glad for dette, og vil samtidig understreke nødvendigheten av at de mest relevante generalforsamlingsdokumentene får en pedagogisk tilrettelegging slik at de kan brukes i lokalmenighetene i Dnk.

Saksdokumentet tar opp relevante problemstillinger som kan danne utgangspunkt for videre samtaler i bispedømmeråd og menigheter.

Guds kirke på jord

Komiteen vil understreke at det internasjonale økumeniske arbeidet har vært med på å berike og forme norsk kirkeliv gjennom hele etterkrigstiden. Impulser fra liturgier, salmer og andre kulturuttrykk fra den verdensvide kirke finnes i dag i nær sagt hver norsk lokalmenighet. Forståelsen av misjon og diakoni i Dnk er utviklet i nært samspill med søsterkirker og de økumeniske organisasjonene. Vår forståelse av hva som konstituerer kirken, hva som er dens oppdrag og hvordan den organiseres og ledes, er blitt utformet i et økumenisk samspill.

Samtidig har Dnk levert omfattende bidrag til internasjonalt økumenisk samarbeid, både gjennom faglige impulser og økonomisk bidrag. Mange medlemmer i Dnk har også tjent den økumeniske bevegelse som tillitsvalgte og ansatte.

Kirkens enhet

Økumenisk samarbeid er avgjørende viktig for Kirkens vitnesbyrd i verden: «Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg.» (Joh. 17:21.)

Komiteen merker seg med glede at KV-dokumentene til generalforsamlingen i år er sterkere preget av spiritualitet, etterfølgelse og vektlegging av Den hellige Ånds virke enn KV-dokumenter tradisjonelt har vært. Dette er viktig dersom KV skal fortsette å være en bevegelse for kirkens enhet. Vi ser spor i dokumentene av et forsterket samarbeid de senere år mellom KV og evangelikale miljøer, slik som Lausannebevegelsen og Den evangeliske allianse. KVs initiativ til å etablere Global Christian Forum peker i samme retning. KVs åpne invitasjon til generalforsamlingen er også et uttrykk for ønsket om inkludering og bredt samarbeid på tvers av konfesjoner og tradisjonelle motsetninger innen kristenheten. KV har en bred forståelse av kirkens kall og tjeneste. Sammenhengen mellom evangelisering og diakoni er tydeliggjort i flere av de nye dokumentene. Dette gir en åpning for dialog, også med de delene av norsk kirkeliv som har motforestillinger til KV.

Et kjennetegn ved KV er at fellesskapet verdsetter mangfold og erkjenner at det er enheten i Kristus som binder oss sammen. Dette kommer til uttrykk i det nye dokumentet *Kirken*. Dokumentet gir viktige impulser til vår kirkes prosess rundt kirkeforståelse og arbeid med ny kirkeordning. Det er ikke enighet – men enheten – som binder oss sammen i lokalmenighetene og Guds kirke på jord. Mangfold er krevende og verdifullt for det spirituelle livet, i gudstjenestelivet og i handling for rettferdighet og fred. I kirkefelleskap, i siste instans fellesskapet om brød og vin, ligger utgangspunktet for handling.

Vår deltakelse i de økumeniske organisasjonene bidrar til å tydeliggjøre oss som kirke. Vår kirkelige identitet er ikke forankret i nasjonalitet eller folketilhørighet.

Et av KVs særpreg er å være en økumenisk bevegelse mer enn å være en hierarkisk institusjon. KV er global og kobler sammen de større kirkesamfunnene med små og mer ukjente kirker. KV kan derfor både ta tak i felles utfordringer og løfte utfordringer fra

enkeltkirker opp på et felles nivå. Samtidig kan KV være en stemme for de små og svake og sette deres sak på dagsorden.

I de senere år har KV hatt store økonomiske og organisatoriske utfordringer. KVs ledelse har i forkant av generalforsamlingen arbeidet for å identifisere KVs særpreg og berettigelse. En ser også en økende bevissthet om hvilken rolle KV skal spille som en stor global organisasjon med tilgang til viktige politiske arenaer og i samarbeid med andre religioner og sivile organisasjoner. Komiteen ber Dnks delegater støtte opp om en utvikling som innebærer en spissing av og en konsentrasjon om hva som er KVs rolle og hvordan vi som medlemskirke kan bidra til denne utviklingen.

Dokumentene om enhet, kirken og misjon berører på forskjellige måter spørsmålene om dåp og nattverd. KV er ennå ikke et nattverdførende kirkefelleskap. Komiteen oppfatter dette som et sår i den økumeniske bevegelse og ønsker å gi uttrykk for at det må være et mål for alle som tror på Jesus Kristus en gang å kunne dele nattverd. Det er også viktig å fremholde at dialogen om gjensidig anerkjennelse av hverandres dåp må fortsette (jf. KVs dokument *One Baptism*).

Misjon

Den verdensvide kirke er større enn de adskilte kirker, fordi Kristus er større og fordi Den hellige ånd er i virksomhet. Med fokus på Den hellige ånd har KV klart å forene impulser fra de ortodokse kirkene og pinsekirkene i sitt nye misjonsdokument *Sammen på vei mot livet*. Dokumentet bringer også frem en forståelse av misjon som kamp og motstand, en forståelse som bygger på bønner: ”Frels oss fra det onde”.

Over tid har det skjedd en fornyelse i KVs misjonstenkning, hvor det i større grad legges vekt på forkynnelse og evangelisering. Dokumentet vil gi inspirasjon også lokalt.

Komiteen gjenkjenner mye fra KMs behandling av saken om misjon i 2012 i KVs nye misjonsdokument. Dnks misjonstenkning har svært mye til felles med synspunkter i KV-dokumentet, samtidig som det utfordrer og inspirerer oss når det gjelder hvordan vi utfører vårt misjonsoppdrag.

Det er viktig å videreføre dialogen med miljøer knyttet til en evangelikal tradisjon, også i Norge (jf. Edinburgh 2010). I 1961 sa Norsk Misjonsråd fra seg medlemskapet i International Missionary Council da de gikk inn KV. I dag inviterer KV åpent Norsk Råd for Misjon og Evangelisering (NORME) til å gå sammen med misjonskommisjonen, noe det ikke er enighet om, og som har ført til en debatt om spørsmålet. Det vil være viktig for Dnk å videreføre dialogen med norske misjonsorganisasjoner om disse spørsmålene.

Misjonsdokumentet har forbindelse til sak på Ungdommens Kirkemøte (jf. UKM-sak 3/10 *Kom og gå – misjon i dag*) som Dnks delegasjon bør merke seg i sine forberedelser. Generalforsamlingen i Busan gir delegatene mulighet til å få kontakt med representanter for små og utsatte kirker for å bli bedre kjent med deres faktiske situasjon. Dette er nyttig for Dnks arbeid med trosfrihet og religiøse minoriteter (jf. UKM-sak 6/12 *Trosfrihet og religiøse minoriteter*).

Komiteen ber også delegasjonen tydeliggjøre sammenhengen mellom diakoni og misjon i KVs arbeid med misjon under generalforsamlingen.

Rettferdighet og fred

Komiteen er imponert over det omfattende samarbeidet DnK og Kirkens Nødhjelp har med KV når det gjelder arbeid med rettferdighet og fred og ber om at delegatene støtter opp om dette.

Komiteen ønsker at KV i enda sterkere grad arbeider med vern av skaperverket. Det haster å intensivere arbeidet mot klimaendringene og ødelegging av klodens biologiske mangfold. KV har tradisjonelt hatt et særlig fokus på de som rammes av klimaødeleggelsene i de fattige landene. Dette bør også være DnKs fokus. Samtidig utfordres vi som kirke i et av verdens rikeste land til å endre vår levemåte slik at vi kan være troverdige Kristus-etterfølgere. Delegatene bes om å merke seg UKM-sakene 4/12 – *Bærekraftig forbruk* og 12/12 – *Etikk foran profitt i oljefondet*.

KV fokuserer på sammenhengen mellom klima og fred. Det er komiteen glad for og ber om at dette perspektivet tydeliggjøres også i DnKs eget arbeid for å verne skaperverket. Vår kirke har jobbet lenge med miljøarbeid, og har inngått allianser med andre samfunnsaktører (jf. Klimavalg 2013). Komiteen ber delegatene i Busan dele av våre erfaringer til inspirasjon for andre kirker. Samtidig står vi fortsatt overfor store utfordringer i DnKs arbeid med miljø og klima og ber delegatene om å hente hjem erfaringer fra andre kirker.

Komiteen ber delegatene bringe kjønnspektivet inn i KV's arbeid med rettferdighet og fred. I oppfølgingen av KV's *Tiår mot vold* er det viktig å fortsette arbeidet med likestilling, kvinners rettigheter og livsvilkår (jf. FN's tusenårs mål) *Tiåret mot vold* viste at vold rammer kvinner hardest. Sammen med barn er de sårbare og utsettes mange steder for grusom seksualisert vold i krig- og konfliktsituasjoner. Utøvelse av vold skjer også i nære relasjoner. Vi må heller ikke lukke øynene for at millioner av svangerskap avsluttes fordi fosteret er en jente og at jenter drepes rett etter fødselen. Dette skjer særlig i land hvor kvinner verdsettes lavere enn menn. Reproduktiv helse handler om seksualitet, tilgang til prevensjon, trygge svangerskap, rettigheter knyttet til fødsel og barsel. Saken er viktig for kirkene fordi det handler om menneskets verd og rettigheter og om å redde flest mulig liv.

Disse spørsmålene håndteres ulikt av de forskjellige kirkene og er en utfordring for det økumeniske fellesskapet. Det er sterke interesser som ønsker å fokusere på et begrenset område, eller som avstår fra å forholde seg til spørsmål knyttet til reproduktiv helse. Fra DnKs side ønsker vi å bidra til en nyansert debatt om seksualitet, familieverdier og beskyttelse av de svakeste.

Komiteen vil også henlede oppmerksomheten på at diskriminering og trakassering av ulike grupper faktisk skjer både i samfunn og kirke. Dette er en situasjon vi bør møte sammen som den verdensvide kirke. Gud gjør ikke forskjell på folk (Apg. 10,34; Rom 2,11).

DnK har i lang tid samarbeidet med KV om urfolksspørsmål og Samisk Kirkeråd er en viktig ressurs i det økumeniske urfolksarbeidet. Delegasjonen vil få en mulighet til å følge dette opp i Busan.

Kirkens Nødhjelp (KN) har et mangeårig og nært samarbeid med KV og Act Alliance. Også Norges Kristne Råd (NKR) følger KV's arbeid på nært hold. Det er viktig at DnKs

delegasjon samarbeider med representantene fra KN og NKR under generalforsamlingen.

Oppfølging

Komiteen drøftet oppfølging av dokumentene og av generalforsamlingene. På bakgrunn av drøftingen finner komiteen det viktig å uttrykke en bekreftelse på at utviklingen i KV viser at organisasjonen er på riktig vei. Det er gledelig å se en sammenheng mellom de ulike dokumentene, en sammenheng som vil være konstruktiv i KVs videre arbeid. Det er også viktig å understreke nødvendigheten av at de forskjellige programmer og kommisjoner fortsetter å se arbeidet i sammenheng. Misjon, diakoni og kirkeforståelse henger sammen, og dokumentene bruker et teologisk språk som understreker kallet til etterfølgelse.

Oppfølging i Dnk ble trukket frem som et viktig punkt. Komiteen vektlegger særlig behovet for oppfølging i lokalmenighetene. En slik oppfølging kan benytte seg av eksisterende kommunikasjonslinjer i kirken. Lokalmenigheten trenger kunnskap om den verdensvide kirke, og mange menigheter er engasjert i vennskapsarbeid og misjon. I tillegg forberedes materiell knyttet til KVs generalforsamling som kan benyttes i eksisterende lokalt gudstjenesteliv, bibelarbeid og grupper. Informasjon og materiell har også stort potensiale for interesse blant ungdom og kan knyttes til trosopplærings arbeid med aldersgruppen 16 – 18, samt Dnks fokus på aldersgruppen 18 – 30. Det vil også være viktig at aldersgruppen 18 – 30 følges opp på generalforsamlingene.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet vil understreke berikelsen og forpliktelsene som ligger i Den norske kirkes medlemskap i Konferansen av europeiske kirker (KEK). I forlengelsen av komiteens merknader ber Kirkemøtet delegasjonen fra Den norske kirke til generalforsamlingen i 2013 om å:
 - Støtte vedtak som setter KEK i stand til å møte aktuelle utfordringer og styrke samarbeidet for enhet i Kristus og et felles kristent vitnesbyrd i Europa.
 - Formidle hjem til egen kirkevirkelighet impulser og erfaringer fra andre kirker i deres arbeid med migranter, flyktninger, asylsøkere og minoriteter og i særlig grad romfolket.
2. Kirkemøtet vil understreke berikelsen og forpliktelsene som ligger i Den norske kirkes medlemskap i Kirkenes verdensråd (KV). I forlengelsen av komiteens merknader ber Kirkemøtet delegasjonen fra Den norske kirke til generalforsamlingen i 2013 om å:
 - Bekrefte Den norske kirkes støtte til og nære samarbeid med KV.
 - Støtte vedtak som setter KV i stand til å møte aktuelle utfordringer og styrke enheten i Kristus gjennom et felles kristent vitnesbyrd.
 - Bidra til arbeidet med KVs selvforståelse og bekrefte organisasjonens utvikling i retning av større bevissthet om KVs rolle og konsentrasjon av oppgavene.

- Styrke KV som et utvidet og inkluderende økumenisk fellesskap, støtte KVs dialogarbeid for gjensidig anerkjennelse av dåp og minne om håpet om felles nattverdfeiring.
 - Bidra med erfaringer fra Dnks arbeid med diakoni, misjon og kirkeordning inn i samtalene om misjon -og kirkedokumentene, og ta med seg impulser tilbake.
 - Bidra til at KVs omfattende arbeid med fred, fattigdom, klima og miljø.blir videreført og støtte KVs arbeid med å sikre kvinners rettigheter og motarbeide overgrep og vold.
 - Fremme fokus på rettigheter for mennesker med funksjonshemming.
 - Dele erfaringer fra arbeidet i samisk kirkeliv under generalforsamlingen med tanke på å styrke KVs urfolksarbeid.
 - Samarbeide nært med representantene fra Kirkens Nødhjelp og Norges Kristne Råd under generalforsamlingen.
3. Vår deltakelse i Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Kirkenes verdensråd (KV) innebærer en forpliktelse til økumenisk engasjement og misjon i vår nasjonale og lokale kontekst. Kirkemøtet vil oppfordre:
- Lokalmenighetene til å hente inspirasjon og følge med på KVs generalforsamling og ta i bruk ressursmateriellet i gudstjeneste, bibel- og samtalegrupper og øvrige aktiviteter i menigheten.
 - Menighetene oppfordres til å bruke en av søndagene i tilknytning til KVs generalforsamling (27. oktober eller 3.november) til en forbønn for KV og gi en orientering om det pågående møtet i Busan.
 - Biskoper og proster til å bruke KV-dokumentene om enhet, kirken og misjon som studie- og samtalemateriell i samlinger med kirkelige ansatte.
 - De sentralkirkelege råd til å utarbeide informasjonsmaterieill om KVs generalforsamling til bruk i offentligheten og i lokalmenighetene.
 - Misjonsorganisasjonene i Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon til å vurdere et nærmere samarbeid med KVs kommisjon for misjon og evangelisering.